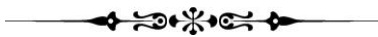

วิธีตรวจในสนามหลวง

ขอประกาศแก่กรรมการทั้งหลายทราบทั่วกัน

การตรวจประโยคธรรมและธรรมศึกษาของสนามหลวงมีความประสงค์เพื่อทราบความรู้ของนักเรียนตามความเป็นจริง เป็นทางให้ ผู้ศึกษาเจริญในวิทยาคุณและจริยสมบัติ สืบอายุพระพุทธรศาสนาต่อไป

ปัญหาที่ออกสอบ สนามหลวงแผนกธรรมได้รวบรวมขึ้นจาก ข้อสอบของพระกรรมการหลายรูป มีกรรมการตรวจพิเศษคัดเลือกอีก ชั้นหนึ่ง ถามความจำบ้าง ความเข้าใจบ้าง ความคิดบ้าง การตรวจต้องถือแนวนี้เป็นเกณฑ์ตรวจ คำถามที่ถามความจำ ต้องตอบให้ตรงตามแบบ และอาจเหมือนกันได้หมดทุกคน ที่ถามความเข้าใจ ในทางที่ถูกมีได้อย่างเดียว แต่โวหารอาจต่างกัน ที่ถามความคิด เหตุผลย่อมมีได้คนละอย่างตามความคิดของแต่ละคน นี่เป็นประมาณในการตอบ คำเฉลยนั้นเป็นเพียงแนวทางให้กรรมการได้ถือเป็นเกณฑ์ในการตรวจได้สะดวกเป็น เพียง มติหนึ่งที่สำคัญหลักเป็นสำคัญ จะเกณฑ์ให้นักเรียนตอบตรง กันทุกข้อคงเป็นไปไม่ได้ เว้นไว้แต่ใจความสำคัญเท่านั้น ส่วนข้อสอบของธรรมศึกษาทุกชั้น เว้นเรียงความ แก่กระทั้ธรรม ปัญหาที่ออกสอบเป็นแบบปรนัย คือเลือกคำตอบที่ออกมาแล้วในแต่ละข้อ แต่ต้องเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดในแต่ละข้อซึ่งมีที่ถูกที่สุดเพียงข้อละคำตอบเดียว นักเรียนจะต้องเลือกตอบข้อที่ถูกเท่านั้น เลือกตอบผิด เป็นไม่ได้คะแนน เป็นการถามทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความจำ และความคิดไปในตัวด้วย

การตรวจก็เพื่อจะรู้ว่านักเรียนมีความรู้หลักธรรมวินัย ควรแก่การดำรงพระศาสนาหรือไม่ ควรได้เป็นได้ ควรตกเป็นตก อย่างนี้เป็นทางเจริญวิทยาคุณของผู้ศึกษาต่อไป

ผู้ตรวจพึงตั้งอยู่ในมัชฌิมาตตุเบกขา วางตนเป็นกลาง ถือความจริงเป็นหลัก ถูก ว่าตาม ถูก ผิด ว่าตามผิด ไม่ควรถืออคติอันทำให้เสียความเที่ยงธรรม มุ่งทำกิจพระศาสนา สงเคราะห์กุลบุตรให้ได้ความเสมอภาคทั่วหน้ากัน

ท่านทั้งหลายได้รับอาราธนา มาให้เป็นกรรมการนั้น คือเป็นผู้ที่สนามหลวงเห็นแล้วว่า ทรงคุณธรรมควรแก่ฐานะ สมควรจะยกย่องให้เป็นผู้ตรวจความรู้ของนักเรียนได้ ขอท่านจงเคารพต่อความเป็นธรรม เพื่อความเสมอภาคแก่นักเรียนทั้งหลาย ถ้าคณะกรรมการกองใดหรือ

ผู้ใด มีมติไม่ลงกันหรือขัดข้องอย่างใด หากตกลงกันไม่ได้ ให้หารือประธาน ในที่นั้น ให้ทำหนังสือขาดและพึงปฏิบัติตามโดยธรรม

อนึ่ง นักเรียนบางคน บางสำนักอยากได้จนเกินพอดี ถึงกับทำผิดระเบียบของสนามหลวง ลืมคิดถึงตนว่า เรียนธรรมสอบธรรม เป็น นักธรรม ขอให้กรรมการทั้งหลาย ช่วยสอดส่องตรวจตรากำกับไปด้วย ลักษณะของใบตอบที่ส่อทุจริต ดังนี้

๑. ฉบับเดียวกัน ลายมือไม่เหมือนกัน หรือวันต้นอย่างหนึ่ง วันหลังอย่างหนึ่ง ซึ่งส่อว่าเป็นคนละคน เหล่านี้แปลว่าคนอื่นทำให้

๒. คำตอบที่ต้องเรียงคำพูดมากๆ เหมือนกับฉบับอื่น อันส่อว่าไม่ใช่ความจำ ความรู้อันเป็นสำนวนของตน นี่แปลว่า ดูคนอื่นตอบหรือให้คนอื่นดูของตน

๓. ตอบโดยทำนองอย่างเขียนคำบอก เหมือนกันจริงๆ เช่น ผิดเหมือนกัน ถูกเหมือนกัน แก้เหมือนกัน ขีดฆ่าเหมือนกัน ตกข้อความเหมือนกัน นี่แสดงว่ามีผู้บอกให้ตอบ

๔. ถ้าเห็นว่าทุจริตอย่างใดอย่างหนึ่ง จงลงเลขศูนย์ นำเสนอประธานกรรมการเก็บรวบรวมไว้กับใบตอบคนเดียวกันเป็นหลักฐาน

วิธีตรวจประโยคกรรมสนามหลวง

๑. วิธีตรวจนี้ เป็นวิธีตรวจให้คะแนน คะแนนเต็มแต่ละข้อ มี ๑๐ คะแนน
๒. การจะตรวจให้คะแนนเต็มหรือไม่ ให้กรรมการพิจารณาเห็นตามสมควรถ้าไม่ถูกเลย ให้ลงเลข ๐
๓. ข้อใหญ่ที่มีข้อย่อย ให้ลงคะแนนที่ข้อย่อยแต่ละข้อ แล้วรวมคะแนนไว้ที่เลขหัวข้อใหญ่ นั้นๆ เมื่อตรวจข้อย่อยครบในแต่ละข้อย่อยใหญ่ ให้รวมคะแนนไว้คราวหนึ่ง แล้วเขียนเลขจำนวนคะแนนที่ได้เฉพาะข้อนั้นๆ ไว้ที่เลขหัวข้อของข้อนั้นๆ
๔. เมื่อตรวจครบทั้ง ๑๐ ข้อแล้ว ให้รวมคะแนนทั้งหมด (๑๐ ข้อ) แล้วเขียนไว้ที่มุมขวาด้านบนทุกฉบับ
๕. ตรวจเสร็จแล้วให้ลงชื่อกำกับไว้ที่มุมซ้ายมือด้านบนทุกฉบับ และฉบับแรกของแต่ละปีให้ลงชื่อโดยเขียนตัวบรรจงทุกปี
๖. เฉพาะใบตอบของธรรมศึกษาทุกชั้น เว้นกระทั่ง ข้อสอบแต่ละวิชา มี ๕๐ ข้อๆ ละ ๒ คะแนน ให้ตรวจไป ตามใบเฉลยฉบับที่เฉลยไว้ให้ ตรวจแต่ละฉบับแล้ว ให้นับข้อรวมคะแนน และปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๕.
๗. ในกรณีที่นักเรียนธรรมศึกษาจากบาทลงในช่องคำตอบในข้อเดียวกันหลายคำตอบ ถือว่าข้อนั้นๆ เป็นผิด ไม่ได้คะแนน หากมีรอย ชูต ลบ ชีด ขำ ไว้ แต่พอเป็นหลักฐานให้ทราบ ว่านักเรียนตกลงใจตอบคำตอบในข้อไหนได้ ก็ให้ตรวจไปตามนั้น
๘. การตรวจให้ใช้กรรมการ ๒ รูป เมื่อกรรมการรูปที่ ๑ ตรวจเสร็จแล้ว ให้กรรมการรูปที่ ๒ ตรวจซ้ำ ถ้าเห็นไม่ร่วมกันให้ตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเห็นร่วมกันก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข แล้วให้ลงนามกำกับไว้ทุกฉบับ โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับกรรมการรูปที่ ๑

การให้คะแนน

๑. การให้คะแนนนักธรรมและธรรมศึกษาทุกชั้น มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑.๑ สำหรับประโยคนักธรรมทุกชั้นให้ถือ ๔๐๐ คะแนนเป็นเกณฑ์ วิชาทุกวิชา ให้คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน เมื่อรวมคะแนนของทั้ง ๔ วิชาแล้ว ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๒๘๐ คะแนน ถือว่าสอบได้ ต่ำกว่า ๒๘๐ คะแนน ถือว่าสอบตก

๑.๒ สำหรับธรรมศึกษาทุกชั้น ให้ถือ ๔๐๐ คะแนนเป็นเกณฑ์ วิชาทุกวิชา คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน เมื่อรวมคะแนนของทั้ง ๔ วิชาแล้ว ต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ คะแนน ถือว่าสอบได้ ต่ำกว่า ๒๐๐ คะแนน ถือว่าสอบตก

๑.๓ นักธรรมและธรรมศึกษาทุกชั้น เมื่อตรวจดูคะแนน ของแต่ละวิชาที่ได้แล้ว หากมีวิชาใดวิชาหนึ่ง ได้คะแนนต่ำกว่า ๒๕ คะแนน แม้จะรวมครบทุกวิชาแล้วได้เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดก็ตาม ให้ถือว่า การสอบครั้งนี้เป็นการสอบตกด้วย

๒. ผู้สอบนักธรรมและธรรมศึกษาทุกชั้น ต้อง สอบทั้ง ๔ วิชา ถ้าขาดสอบวิชาใดวิชาหนึ่ง สนามหลวงแผนกธรรมไม่รับพิจารณาให้อยู่ในเกณฑ์สอบตก

๓. การตอบข้อให้หักคะแนนเสีย ๒ คะแนนเช่นเดิม คือแทนที่จะได้ ๑๐ คะแนนเต็ม ก็ให้เพียง ๘ คะแนนเท่านั้น หากตอบไม่หมดข้อ คงให้คะแนนไม่เต็มข้อเท่ากับการตอบ ถ้าผู้ตรวจเห็นว่าฉบับใดผิดมาก ไม่ได้แม้แต่คะแนนเดียว ก็ให้ลง ๐ ไว้ด้วย

๔. วิชาที่ตอบต้องได้คะแนนทุกวิชา จึงจะยอมรวบรวมคะแนนให้ หากเกิดวิชาใดวิชาหนึ่ง ไม่ได้คะแนนแม้แต่คะแนนเดียว หรือได้ต่ำกว่า ๒๕ คะแนน ก็ห้ามรวมคะแนน ปรับเป็นตก แม้รวมทุกวิชาแล้ว จะได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็ตาม

แนวการตรวจกระทู้ธรรม
สำหรับกรรมการพิจารณาให้คะแนน

๑. แต่งได้ตามกำหนด
๒. อ้างกระทู้ได้ตามกฎ
๓. เชื่อมกระทู้ได้ดี
๔. อธิบายความสมกับกระทู้ที่ได้ตั้งไว้
๕. ใช้สำนวนสุภาพเรียบร้อย
๖. ใช้ตัวสะกดการันต์ถูกเป็นส่วนมาก
๗. สะอาดไม่เปื้อน

ขอให้กรรมการสนามหลวงแผนกธรรมได้ปฏิบัติให้ชอบด้วยระเบียบ เพื่อให้เป็นไปตาม
 วัตถุประสงค์ของการสอบทุกประการ

วิธีตรวจนี้ ให้ใช้เฉพาะในการสอบธรรมสนามหลวง

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง

ปัญหาและเฉลยข้อสอบ
นักธรรมชั้นตรี โท เอก
พ.ศ. ๒๕๕๗

กระฐัฏรรณ นัฏฐรรณชั้นตรี
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๗

อพยายามุฉณ สุขั โลเก
ความไมเบียดเบียน เป็นสุขในโลก.

(พุทธ) วิ. มหา. ๔/๖. ชุ. อุ. ๒๕/๗๖.

แต่งอธิบายให้สมเหตุสมผลอ้างสุภาสิตอื่นมาประกอบด้วย ๑ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มา
แห่งสุภาสิตนั้นด้วยสุภาสิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อสมเรื่องกับกระฐัฏตั้ง
ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบตั้งแต่ ๒ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ธรรมที่ได้ชื่อว่ามีอุปการะมาก คือธรรมอะไร ? เพราะเหตุไรจึงจัดว่ามีอุปการะมาก ?

เฉลย คือสติ ความระลึกได้ และสัมปชัญญะ ความรู้ตัว ฯ เพราะเป็นคุณธรรมอุดหนุนให้สำเร็จประโยชน์เกื้อกูลในกิจทั้งปวง ฯ

๒. รัตนะ ๓ อย่าง คืออะไรบ้าง? รัตนะที่ ๒ มีคุณอย่างไร?

เฉลย คือพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ฯ ย่อมรักษาผู้ปฏิบัติไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ฯ

๓. คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ คืออะไร ? มีอะไรบ้าง?

เฉลย คืออิทธิบาท ๔ ฯ มี

๑. ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒. วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น

๓. จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ

๔. วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น ฯ

๔. เมื่อเพื่อนร่วมงานได้เลื่อนตำแหน่ง ไม่คิดริษยา พลอยยินดีกับเขาด้วย ชื่อว่าปฏิบัติตามพรหมวิหารธรรมข้อใด ?

เฉลย มุทิตา ฯ

๕. เหตุให้เกิดทุกข์ในอริยสัจ ๔ คืออะไร?

เฉลย คือตัณหา ความทะยานอยาก ฯ

๖. การจะเป็นนักเทศก์ที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ? จงตอบมาสัก ๓ ข้อ

เฉลย ๑. แสดงธรรมโดยลำดับ ไม่ตัดลัดให้ขาดความ

๒. อ่างเหตุผลแนะนำให้ผู้ฟังเข้าใจ

๓. ตั้งจิตเมตตาปรารถนาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง

๔. ไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ

๕. ไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือไม่ยกตนเสียดสีผู้อื่น ฯ

(เลือกตอบเพียง ๓ ข้อ)

๗. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

๑. ธัมมัญญตา ๒. มัตตัญญตา ๓. กาลัญญตา

เฉลย ๑. ธัมมัญญตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่า สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์

๒. มัตตัญญตา ความเป็นผู้รู้ประมาณ ในการแสวงหาเครื่องเลี้ยงชีวิตแต่โดยทางที่ชอบ และรู้ประมาณในการบริโภคแต่พอสมควร

๓. กาลัญญตา ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลาอันสมควรในอันประกอบกิจนั้นๆ ฯ

คิหิปฏิบัติ

๘. อบายมุข คืออะไร? ความเป็นนักเลงสุราจัดเป็นอบายมุขเพ ราะเหตุไร?

เฉลย คือเหตุเครื่องฉิบหาย ฯ เพราะเป็นเหตุให้เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรค ต้องติเตียน ไม่รู้จักอาย ทอนกำลังปัญญา ฯ

๙. อุบาสกอุปาสิกาควรตั้งอยู่ในคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

เฉลย ในคุณสมบัติ ๕ อย่างคือ

๑. ประกอบด้วยศรัทธา
๒. มีศีลบริสุทธิ์
๓. ไม่ถือมงคลตื่นข่าว คือเชื่อกรรม ไม่เชื่อมงคล
๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพุทธศาสนา
๕. บำเพ็ญบุญแต่ในพุทธศาสนา ฯ

๑๐. ในทิศ ๖ ทิศเหล่านี้หมายถึงใคร?

ก. ทิศเบื้องหน้า ข. ทิศเบื้องขวา
ค. ทิศเบื้องหลัง ง. ทิศเบื้องซ้าย จ. ทิศเบื้องบน

เฉลย ก. มารดาบิดา ข. ครูอาจารย์
ค. บุตรภรรยา ง. มิตร จ. สมณพราหมณ์ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธประวัติ นักรรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ ที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๗

๑. ชมพูทวีปแบ่งเป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ คืออะไรบ้าง ?

เฉลย คือมัชฌิมชนบท และ ปัจฉิมชนบท ฯ

๒. พระมหาบุรุษประสูติที่ไหน ? เมื่อไร ?

เฉลย ลุมพินีวัน ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ ฯ วันเพ็ญ เดือน ๖ ก่อนพุทธศก ๘๐ ปี ฯ

๓. อสิตดาบสกล่าวทำนายพระมหาบุรุษไว้ว่าอย่างไร ?

เฉลย ว่ามีคติเป็น ๒ คือถ้าอยู่ครองฆราวาส จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
ถ้าออกบวช จักได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

๔. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ใคร และบังเกิดผลเลิศอย่างไร ?

เฉลย แก่พระปัญจวัคคีย์ ฯ บังเกิดผลเลิศ คือพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรมแล้วทูลขอบรรพชา ฯ

๕. คำว่า “ที่นี่ไม่รุ่มรวย ที่นี่ไม่ขัดข้อง ” เป็นวาจาของใคร ? กล่าวกะใคร ?

เฉลย ของพระพุทธเจ้า ฯ กะยสกุลบตร ฯ

๖. พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ได้ ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังธรรมจากใคร ?

เฉลย พระสารีบุตรฟังธรรมจากพระอัสสชิ พระโมคคัลลานะฟังธรรมจากพระสารีบุตร ฯ

๗. สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล เป็นสถานที่ให้ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญอะไรบ้าง ?

เฉลย เหตุการณ์ที่พระพุทธองค์

๑. ประสูติ

๒. ตรัสรู้

๓. ทรงแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรเป็นครั้งแรก

๔. เสด็จปรินิพพาน ฯ

๘. ผู้ที่กล่าวสุนทรพจน์ระงับไม่ให้เกิดสงครามแย่งชิงพระบรมสารีริกธาตุ คือใคร ?

เฉลย โทณพราหมณ์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. ศาสนพิธี คืออะไร? มีหมวดอะไรบ้าง?

เฉลย คือแบบอย่างหรือแบบแผนต่างๆ ที่พึงปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนา ฯ มี

๑. หมวดกุศลพิธี

๒. หมวดบุญพิธี

๓. หมวดทานพิธี

๔. หมวดปณิณกะ ฯ

๑๐. จงเขียนคำอาราธนาพระปริตรมาดู

เฉลย

วิปตฺติปฏิพาหาย

สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา

สพฺพทฺถุขวินาสาย

ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ

วิปตฺติปฏิพาหาย

สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา

สพฺพภยวินาสาย

ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ

วิปตฺติปฏิพาหาย

สพฺพสมฺปตฺตีสัทธินา

สพฺพโรควินาสาย

ปริตฺตํ พุทฺธ มงฺคลํ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นตรี

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ ที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ลิกขา และ ลิกขาบท ได้แก่อะไร ?

เฉลย ลิกขา ได้แก่ข้อที่ควรศึกษา

ลิกขาบท ได้แก่พระบัญญัติมาตราหนึ่ง ๆ

๒. อาบัติ คืออะไร? ว่าโดยชื่อมีอะไรบ้าง?

เฉลย อาบัติ คือโทษที่เกิดเพราะความละเมิดในข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม ๆ

มี ๑. ปาราชิก ๒. สังฆาทิเสส ๓. ถุลลัจจัย ๔. ปาจิตตีย์

๕. ปาฏิเทสนียะ ๖. ทุกกฏ ๗. หุพภาสิต ๆ

๓. จงอธิบายความหมายของอาบัติต่อไปนี้

ก. สเดกัจฉา

ข. สจิตตกะ

เฉลย ก. ได้แก่อาบัติที่แก้ไขได้

ข. ได้แก่อาบัติที่ต้องเพราะมีเจตนา ๆ

๔. ภิกษุสามเณร ฆาตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติอะไร ?

เฉลย สามเณร ต้องอาบัติปาราชิก

ฆาตว์เดียรัจฉาน ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ๆ

๕. สังฆาริมทรัพย์ และ อสังฆาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์เช่นไร ?

เฉลย สังฆาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์หรือสิ่งของที่เคลื่อนที่ได้ เช่น สัตว์ เงินทอง เป็นต้น

อสังฆาริมทรัพย์ ได้แก่ทรัพย์หรือสิ่งของที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ที่ดิน ต้นไม้ เรือน เป็นต้น

๖. ภิกษุมีความกำหนด จับ ต้องกายอนุปสัมบัน ต้องอาบัติอะไร ?

เฉลย อนุปสัมบันเป็นหญิง ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

อนุปลัมบันเป็นบัณฑิตะกะ ต้องอาบัติถุลลัจจัย

อนุปลัมบันเป็นชาย ต้องอาบัติทุกกฏ ฯ

๗. อติเรกจีวร และผ้าจํานำพรรษา ได้แก่ผ้าเช่นไร ?

เฉลย อติเรกจีวร ได้แก่ผ้ายาว ๘ นิ้ว กว้าง ๔ นิ้วขึ้นไป พอใช้ประกอบเข้าเป็นเครื่องนุ่งห่มได้ นอกจากผ้าที่ชื่อ ธิษฐาน

ผ้าจํานำพรรษา ได้แก่ผ้าที่ทายกถวายแก่ภิกษุผู้ปวารณาออกพรรษาแล้ว ฯ

๘. เกาส์ ๕ ได้แก่อะไรบ้าง?

เฉลย ได้แก่เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ฯ

๙. วัตรที่ภิกษุสามเณรจะต้องศึกษา เรียกว่าอะไร ? มีทั้งหมดกี่ข้อ?

เฉลย เรียกว่าเสขียวัตตร ฯ มี ๗๕ ข้อ ฯ

๑๐. อธิกรณ์ อธิกรณสมณะ คืออะไร?

เฉลย อธิกรณ์ คือเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดตั้งทำ

อธิกรณสมณะ คือธรรมเนียมเครื่องระงับอธิกรณ์ ฯ

กระทู้ธรรม นักรรณชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๗

โย จ วสุสสตร์ ชีเว ทุปฺปญฺญ อสมาหิตโต
เอกาหํ ชีวิตํ เสยฺโย ปญฺญวนฺตสฺส ฌายิโน.

ผู้ใดมีปัญญาทึบ มีใจไม่มั่นคง พึงเป็นอยู่ตั้งร้อยปี ส่วนผู้มีปัญญาเพ่งพินิจ มีชีวิตอยู่
 เพียงวันเดียว ดีกว่า.

(พุทธ)

พ.ศ. ๒๔๕/๒๔.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบไม่น้อย
 กว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิตซ้ำข้อ
 กันแต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้
 ติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ตจปัญจกัมมัญฐาน มีอะไรบ้าง ? เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอย่างไร ? เป็นอารมณ์ของสมถกัมมัญฐานหรือของวิปัสสนากัมมัญฐาน ?

เฉลย มีเกสา ผม โลมา ขน นขา เล็บ ทนตา ฟัน และตใจ หนึ่ง ฯ

เรียกอีกอย่างว่ามูลกัมมัญฐาน ฯ เป็นอารมณ์ได้ทั้งสมถกัมมัญฐาน และ วิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ

๒. สังขตธรรม และ อสังขตธรรม ต่างกันอย่างไร ? สัตว์ ตัณไม้ ภูเขา เป็นสังขตธรรม เพราะมีลักษณะอย่างไร ?

เฉลย สังขตธรรม คือธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ส่วนอสังขตธรรม คือ ธรรมอันปัจจัย

ไม่ได้ปรุงแต่ง ฯ เพราะมีลักษณะ คือมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความดับในที่สุด และเมื่อยังตั้งอยู่ ความแปรผันปรากฏ ฯ

๓. มหาภูตรูป คืออะไร ? มีความเกี่ยวข้องกับอุปาทายรูปอย่างไร ?

เฉลย คือรูปที่เป็นใหญ่เป็นประธาน อันประกอบด้วยธาตุ ๔ ได้แก่ดิน น้ำ ไฟ ลม ฯ

เป็นที่ตั้งอาศัยแห่งอุปาทายรูปหรือรูปย่อย เมื่อรูปใหญ่แตกทำลายไป อุปาทายรูปที่อิงอาศัยมหาภูตรูปนั้นก็แตกทำลายไปด้วย ฯ

๔. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ เพราะเหตุไร ? จะตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?

เฉลย เพราะหมุนเวียนกันไป คือกิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อม

ได้รับวิบากแห่งกรรม เมื่อได้รับวิบาก กิเลสเกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ

ด้วยอรหัตตมรรค ฯ

๕. กตญาณ เป็นไปในอริยสัจ ๔ อย่างไร ?

เฉลย ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกข์ควรกำหนดรู้ได้กำหนดรู้แล้ว ทุกขสมุทัยที่ควรละได้ละแล้ว ทุกขนิโรธที่ควรทำให้แจ้งได้ทำให้แจ้งแล้ว ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาที่ควรเจริญได้เจริญแล้ว ฯ

๖. ความรู้สึกเฉยๆ ทางกาย กับความรู้สึกเฉยๆ ทางใจ จัดเข้าในเวทนา ๕ อย่างไร?

เฉลย ความรู้สึกเฉยๆ ทางกาย จัดเป็นสุข
ความรู้สึกเฉยๆ ทางใจ จัดเป็นอุเบกขา ฯ

๗. กิเลส ชื่อว่าโอฆะ โยคะ และอาสวะ เพราะเหตุไร ?

เฉลย ชื่อว่าโอฆะ เพราะดุจเป็นกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์
ชื่อว่าโยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ
ชื่อว่าอาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในสันดาน ฯ

๘. การแผ่เมตตาในพรหมวิหาร กับในอปัมมัญญา ต่างกันอย่างไร ?

เฉลย ในพรหมวิหาร เป็นการแผ่เมตตาโดยเจาะจงตัว หรือเจาะจงหมู่คณะ
ส่วนในอปัมมัญญา เป็นการแผ่เมตตาโดยไม่เจาะจงตัวไม่มีจำกัด ฯ

๙. ผู้บริจาทนระดับใดจัดเป็นทานบารมี ทานอุปบารมี และทานปรมัตถบารมี ?

เฉลย บริจาคพัสดุภายนอก จัดเป็นทานบารมี
บริจาคอวัยวะ จัดเป็นทานอุปบารมี
บริจาคชีวิต จัดเป็นทานปรมัตถบารมี ฯ

๑๐. บุคคลผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นพหูสูต เพราะประกอบด้วยคุณสมบัติอะไรบ้าง ?

เฉลย ประกอบด้วย

๑. ได้ยินได้ฟังมาก (พหูสูตา)
๒. ทรงจำได้ (ธตา)
๓. ท่องไว้ด้วยวาจา (วจสา ปริจิตา)
๔. เอาใจจดจ่อ (มนสาอนุเปกขิตา)
๕. ขบด้วยทิวฏฐิ (ทิวฏฐิยา สุปฏิวิทธา) ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. พระสาวกที่พระพุทธองค์ทรงส่งไปประกาศพระศาสนาครั้งแรก มีจำนวนเท่าไร ?
ประกอบด้วยใครบ้าง ?

เฉลย มี ๖๐ องค์ ฯ ประกอบด้วยพระปัญจวัคคีย์ พระยสะ สหายพระยสที่ปรากฏนาม ๔ องค์ และไม่ปรากฏนามอีก ๕๐ องค์ ฯ

๒. พระอัสสชิได้แสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชก มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

เฉลย มีใจความย่อว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาตรัสสอนอย่างนี้ ” ฯ

๓. อุปาสกผู้ประกาศตนถึงรัตนะ ๒ และรัตนะ ๓ ว่าเป็นสรณะคนแรก คือใคร ?

เฉลย ผู้ถึงรัตนะ ๒ คือตปุสสะ และภัลลิกะ
ผู้ถึงรัตนะ ๓ คือบิดาของยสะ ฯ

๔. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลุพระอรหัตเพราะฟังธรรมจากใคร?

เฉลย สามเณรราหุล ฯ จากพระพุทธองค์ ฯ

๕. การที่เจ้าศากยะทูลขอให้พระอุบาลีผู้เป็นช่างกลบกวชก่อน เพราะเหตุไร ?

เฉลย เพราะประสงค์จะละมานะของตน ฯ

๖. ภิกษุ ภิกษุณี ผู้เอดทศคะในทางเป็นพระธรรมกถึก คือใคร ?

เฉลย ภิกษุ คือพระปุนณณมันตานีบุตร ฯ
ภิกษุณี คือนางธรรมทินนาเถรี ฯ

๗. พระพุทธองค์ทรงแสดงโทษแห่งความเพียรที่ตึงเกินไปและหย่อนเกินไปแก่พระโสณโกฬิวิสะว่าอย่างไร?

เฉลย ทรงแสดงว่า ความเพียรที่ตึงเกินไปเป็นไปเพื่อความฟุ้งซ่าน ที่หย่อนเกินไปเป็นเพื่อความเกียจคร้าน ฯ

๘. มาณพทั้ง ๑๖ คนผู้ทูลถามโสฬสปัญหาจะพระพุทธองค์ เป็นศิษย์ของใคร ? ท่านตั้งสำนักอยู่ที่ไหน?

เฉลย ของพราหมณ์พาวรี ฯ

อยู่ที่ฝั่งแม่น้ำโคธาวารี ระหว่างเมืองอัสดกะและเมืองอาฬกะ ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงเขียนคาถาที่ใช้ในการบังสุกุลเป็น และบังสุกุลตาย มาดู

เฉลย คาถาที่ใช้ในการบังสุกุลเป็น ว่า

อจิริ วตยัม กาโย

ปฐวี อธิเสสฺสตี

จุฑาเท อเปตวิญญาโน

นिरตถํวํ กลิงฺครํ

คาถาที่ใช้ในการบังสุกุลตายว่า

อนิจฺจา วต สงฺขารา

อุปปาทวยธมฺมิโน

อุปปชฺชิตฺวา นิรุชฺฌนฺตี

เตสํ วูปสโม สฺสุโข ฯ

๑๐. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

เฉลย คือวันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำของปีทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. พระวินัยแบ่งออกเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?

เฉลย แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง คืออาทิพรหมจริยกาสิกขา ๑ อภิสมาจาริกาสิกขา ๑ ฯ

๒. การผัดหน้า ไส้หน้า ทาหน้า ทรงห้ามและทรงอนุญาตไว้ในกรณีใด ?

เฉลย ทรงห้ามในกรณีที่ทำให้ส่วยงาม ท รงอนุญาตในกรณีที่อาพาธ เช่น เป็นโรค ผิวหนัง เป็นต้น ฯ

๓. ภิกษุเปลือยกายในกรณีต่อไปนี้ ต้องอาบัติอะไรหรือไม่ ?

ก. เปลือยเป็นวัตรอย่างเดียรรัตถ์ ข. เปลือยทำกิจแก่กัน เช่น ไหว้ รับ ไหว้

ค. เปลือยในเวลาฉัน ในเวลาดื่ม ง. เปลือยในเรือนไฟ

จ. เปลือยในน้ำ

เฉลย ก. ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ข. และ ค. ต้องอาบัติทุกกฏ

ง. และ จ. ไม่ต้องอาบัติ ฯ

๔. บาตรที่ทรงอนุญาตให้ใช้มีกี่ชนิด และกี่ขนาด ? อะไรบ้าง?

เฉลย มี ๒ ชนิด คือบาตรดินเผาและบาตรเหล็ก ฯ มี ๓ ขนาด คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ฯ

๕. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

ก. อุปสัมปทาจารย์

ข. อุทเทศาจารย์

ค. สัทธีวาริก

ง. อันตเวาลิก

จ. นิสสัยมุตตะกะ

เฉลย ก. อาจารย์ผู้ให้อุปสมบท

ข. อาจารย์ผู้สอนธรรม

ค. ภิกษุผู้ฟังฟังอุปัชฌาย์

ง. ภิกษุผู้อิงอาศัยอาจารย์

จ. ภิกษุผู้พ้นนิสสัยแล้ว ฯ

๖. สัตตาทกณียะ คืออะไร? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร?

เฉลย คือการหลีกเลี่ยงไปในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกณียะและกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

๗. ทรงอนุญาตให้สวดปาติโมกข์ย่อเพราะเหตุฉุกเฉิน ๑๐ อย่าง จงบอกมาสัก ๕ อย่าง

เฉลย

๑. พระราชาเสด็จมา (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อจะรับเสด็จได้)
๒. โจรมาปล้น (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อหนีภัยได้)
๓. ไฟไหม้ (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อดับไฟหรือเพื่อป้องกันไฟได้)
๔. น้ำหลากมา (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อหนีน้ำได้) สวดกลางแจ้งฝนตก (ก็เหมือนกัน)
๕. คมมามาก (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อจะรู้เหตุ หรือเพื่อจะได้ทำปฏิสังขาร ได้ อยู่)
๖. ฝนเข้าภิกษุ (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อซับฝน ได้อยู่)
๗. สัตว์ร้ายมีเสือเป็นต้น เข้ามาในอาราม (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อไล่สัตว์ ได้ อยู่)
๘. งูร้ายเลื้อยเข้ามาในที่ประชุม (ก็เหมือนกัน)
๙. ภิกษุอาพาธเกิดโรคร้ายขึ้นในที่ชุมนุม อันเป็นอันตรายแก่ชีวิต (เลิกสวดปาติโมกข์เพื่อช่วยแก้ไขก็ได้) มีอันเป็นตายในที่นั้นก็เหมือนกัน
๑๐. มีอันตรายแก่พรหมจรรย์ เช่นมีใครมาเพื่อจับภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง (เลิกสวดปาติโมกข์ เพราะความอลหม่านก็ได้) ฯ

(เลือกตอบเพียง ๕ ข้อ)

๘. กาลิก ๔ ได้แก่อะไรบ้าง? โภชนะ ๕ เกสัช ๕ จัดเป็นกาลิกอะไร?

เฉลย ได้แก่ยาวกาลิก ยามกาลิก สัตตาทกาลิก ยาวชีวิก ฯ

โภชนะ ๕ เป็นยาวกาลิก

เกสัช ๕ เป็นสัตตาทกาลิก ฯ

๙. ลักษณะถือวิสาสะที่มาในพระบาลีมีอะไรบ้าง ?

เฉลย มี

๑. เป็นผู้เคยได้เห็นกันมา
๒. เป็นผู้เคยคบกันมา
๓. ได้พูดกันไว้
๔. ยังมีชีวิตอยู่
๕. รู้ว่าของนั้นเราถือเอาแล้วเขาจักพอใจ ฯ

๑๐. ภิภษจะเปลี่ยนไตรครอง ฟังปฏิบัติตามลำดับอย่างไรบ้าง ?

เฉลย ต้องปัจจุธรรม์คือถอนอธิษฐานผืนเก่าก่อน แล้วทำพินทุและอธิษฐานผืนใหม่ ฯ

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ขงติ วีรสุส ลุงกาโร

ขงติ ตโป ตปสสินโน

ขงติ พล ว ยตีน

ขงติ หิตสขาวหา.

ขงติเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ ขงติเป็นตบะของผู้พากเพียร ขงติเป็นกำลังของ
นักพรต ขงตินำประโยชน์สุขมาให้

ส. ม. ๒๒๒.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ ไม่น้อยกว่า ๓ ข้อ
และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิตซ้ำซ้อนกันแต่จะซ้ำคัมภีร์ได้
ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๔ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. การสำรวมจิตให้พ้นจากบ่วงแห่งมาร ในหนังสือธรรมวิจารณ์ มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

เฉลย แนะนำวิธีปฏิบัติไว้ ๓ ประการคือ

๑. สำรวมอินทรีย์มิให้ความยินดีครอบงำ ในเมื่อเห็นรูป ฟัง เสียง ดมกลิ่น ลิ้มรส ถูกต้องโผฏฐัพพะ อันน่าปรารถนา
๒. มนสิการกัมมัฏฐานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกามฉันทะ คือ อสุภะ และกายคตาสติ หรืออเนกขารวิมุตติให้สลด คือมรณัสสติ
๓. เจริญวิปัสสนา คือ พิจารณาสังขารแยกออกเป็นชั้นๆ สันนิษฐานเห็นเป็นสภาพ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ

๒. สภาวทุกข์ สันตปาทุกข์ ได้แก่อะไร ?

เฉลย สภาวทุกข์ ได้แก่ทุกข์ประจำสังขาร คือชาติ ชรา มรณะ

สันตปาทุกข์ ได้แก่ความกระวนกระวายใจเพราะถูกไฟคือกิเลสเผา ฯ

๓. พระพุทธดำรัสที่ตรัสว่า “ สู้ทั้งหลายจงมาดูโลกนี้อันตรการการดูจราทร ” กับที่ตรัสกะโมฆราชว่า “ โมฆราช ท่านจงมีสติทุกเมื่อ เล็งเห็นโลกโดยความเป็นของสูญ ” ทรงมีพระประสงค์ต่างกันอย่างไร ?

เฉลย พระพุทธดำรัสแรก ทรงมีพระประสงค์ จะทรงปลุกใจให้หยั่งเห็นซึ่งลงไปถึง คุณโทษประโยชน์มิใช่ประโยชน์แห่งสิ่งนั้นๆ อันคุมเข้าเป็นโลก

พระพุทธดำรัสหลัง ทรงมีพระประสงค์ให้ถอนอึดตันทุฏฐิ คือความตามเห็นว่าเป็นอึดตัน ฯ

๔. วิสุทธิ ๗ แต่ละอย่างๆ จัดเข้าในไตรสิกขาได้อย่างไร ?

เฉลย สीलวิสุทธิ จัดเข้าในศีลสิกขา

จิตตวิสุทธิ จัดเข้าในจิตตสิกขา

ทิวสิวิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ปฏิปทาญา ฌทัตสนวิ
 สุธติ ญาณทัสสนวิสุทธิ จัดเข้าในปัญญาลีกขา ฯ

๕. คำว่า อุปาทิ ในคำว่า สอุปาทิเสสนิพพาน หมายถึงอะไร ?

เฉลย หมายถึงชั้น ๕ (ชั้นธปัญจก) ฯ

๖. อบาย คืออะไร ? ในอรรถกถาแจกไว้เป็น ๔ อย่าง อะไรบ้าง ?

เฉลย คือโลกที่ปราศจากความเจริญ ฯ มีนिरยะ ตีรัจจานโยนิ ปิตติวิสยะ อสุรกาย ฯ

๗. ปฐมฌาณ ประกอบด้วยองค์เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

เฉลย ด้วยองค์ ๕ ฯ คือวิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา ฯ

๘. สมถกัมมัฏฐาน กับ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ต่างกันอย่างไร ? หัวใจสมถกัมมัฏฐานมี
 อะไรบ้าง ?

เฉลย สมถกัมมัฏฐาน คือกัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่องสงบใจ

วิปัสสนากัมมัฏฐาน คือกัมมัฏฐานเป็นอุบายเครื่องเรืองปัญญา ฯ

มีกายาคตาสติ เมตตา พุทธานุสสติ กสิณ และจตุธาตววัตถาน ฯ

๙. ปัจจุบันมีการเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานกันมาก อยากทราบว่า อารมณ์ของวิปัสสนา
 กัมมัฏฐาน คืออะไร ?

เฉลย คือสังขารทั้งหลาย ทั้งที่เป็นอุปาทินนกะและอนุปาทินนกะ (หรือ ธรรมในวิปัสสนาภูมิ
 คือชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ เป็นต้น) ฯ

๑๐. พระคิริमानนท์หายจากอาพาธเพราะฟังธรรมจากใคร ? ธรรมนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร ?

เฉลย จากพระอานนท์ ฯ ว่าด้วยเรื่องสัญญา ๑๐ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาพุทธานุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นเอก
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. พระมหาบุรุษทรงทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย แล้วทรงบรรเทาความเมาในอะไรได้?

เฉลย ทรงบรรเทาความเมาในวัย ความเมาในความไม่มีโรค และความเมาในชีวิต ฯ

๒. ในการเสด็จออกบรรพชา พระมหาบุรุษทรงได้รับบาตรและจีวรจากใคร ?

เฉลย จากขณิกการพรหม ฯ

๓. ขณะที่พระพุทธองค์ประทับเสวยวิมุตติสุข ณ รัตนมรเจดีย์ ทรงพิจารณาธรรมอะไร ?

เฉลย ทรงพิจารณาพระอภิธรรม ฯ

๔. ยสกุลบุตรพึงธรรมอะไรจากพระพุทธองค์ จนบรรลุเป็นพระอรหันต์ ? จงบอกมาตามลำดับตั้งแต่ต้น

เฉลย พังอนุปปฟิกาและอริสัจ ๔ ๒ ครั้ง คือครั้งที่ ๑ บรรลุเป็นพระโสดาบันครั้งที่ ๒ บรรลุเป็นพระอรหันต์ ฯ

๕. คำว่า “สิ่งทั้งปวงไม่ควรแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่ชอบใจหมด ” เป็นคำพูดของใคร? พระพุทธองค์ตรัสตอบว่าอย่างไร ?

เฉลย เป็นคำพูดของทิมชนะ อัคคิเวสสนโคตร ฯ

ตรัสตอบว่า ถ้าอย่างนั้น ความเห็นอย่างนั้น ก็ต้องไม่ควรแก่ท่าน ท่านก็ต้องไม่ชอบความเห็นอย่างนั้น ฯ

๖. การที่พระสารีบุตรมีชื่อเสียงว่าเป็นผู้กตัญญูกตเวทิตัน มีหลักฐานอะไรเป็นตัวอย่างจงแสดงมาสัก ๒ เรื่อง?

เฉลย เรื่องที่ ๑ ท่านได้ฟังคำสอนจากพระอัสสชิโดยย่อจนได้ดวงตาเห็นธรรม เมื่อทราบข่าว พระอัสสชิอยู่ทางทิศใด เวลาจะนอนก็หันศีรษะไปทางทิศนั้นด้วยความเคารพ

เรื่องที่ ๒ ท่านระลึกถึงอุปการะที่รับบิณฑบาตจากราพรหมณ์เพียง ๑ หัฟพี จึงรับ
เป็นภาระในการจัดการอุปสมบทตามความประสงค์ ฯ

๗. **ธรรมทูต ๔ ข้อ ได้แก่อะไรบ้าง? ใครแสดง? แสดงแก่ใคร?**

เฉลย ได้แก่

- ๑.โลกคือหมู่สัตว์ อันธราเป็นผู้นำ นำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
- ๒.โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
- ๓.โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของของตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
- ๔.โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ

พระรัฐบาลแสดง ฯ

แสดงแก่พระเจ้าโกธัพพะ ฯ

๘. **อภิญาเทสิตธรรม มีอะไรบ้าง? ทรงแสดงแก่ใคร? ที่ไหน?**

เฉลย มีสติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗
มรรคมรรค ๘ ฯ

ทรงแสดงแก่ภิกษุสงฆ์ผู้อาศัยอยู่ในเมืองเวสาลี ฯ

ที่กุฎาคารศาลา ปามหาวัน ฯ

๙. **ปาวาลเจดีย์ และ มกุฏพันธเจดีย์ อยู่ที่เมืองอะไร? มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า
อย่างไร?**

เฉลย ปาวาลเจดีย์อยู่ที่เมืองเวสาลี เป็นที่ทรงปลงพระชนมายุสังขาร ฯ

มกุฏพันธเจดีย์อยู่ที่เมืองกุสินารา เป็นที่ถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ฯ

๑๐. **สุภัททะ วุฑฒบรพชิต กล่าวจบจ้วงพระธรรมวินัยว่าอย่างไร? และทำให้เกิด
เหตุการณ์อะไรในกาลต่อมา?**

เฉลย ว่า “เราทั้งหลายได้พ้นเสียแล้วด้วยดีจากพระสมณะนั้น ด้วยท่านสั่งสอนว่า ‘สิ่งนี้
ควร สิ่งนี้ไม่ควร’ เราเกรงก็ต้องทำตาม เป็นความลำบากนัก ก็บัดนี้เราจะทำสิ่งใด หรือ
มิพอใจทำสิ่งใดก็ได้ตามความปรารถนา จะต้องเกรงแต่ปัญญาของผู้ใดเล่า ” ฯ

เป็นเหตุให้เกิดสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นเอก

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗

๑. ภิกษุผู้ปรารถนาความตั้งอยู่ยั่งยืนของพระธรรมวินัย ควรปฏิบัติตนอย่างไร ?

เฉลย ควรตั้งอยู่ในศีลสามัญญตา ทิฏฐิสามัญญตา และลัทธิธรรม สำรวมในพระปาติโมกข์ ประกอบด้วยอาจารย์และโคจร เห็นภัยในโทษแม้เพียงเล็กน้อย สำเนียงศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย ฯ

๒. อุโบสถกรรม อุปสมบทกรรม อปโลกนกรรม อัพทานกรรม อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์จำนวนเท่าไรเป็นอย่างน้อยจึงจะถูกต้องตามพระวินัยบัญญัติ ?

เฉลย อุโบสถกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป
 อุปสมบทกรรม ในปัจฉินตชนบท ใช้สงฆ์ ๕ รูป ในมัชฌิมชนบทใช้สงฆ์ ๑๐ รูป
 อปโลกนกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป
 อัพทานกรรม ใช้สงฆ์ ๒๐ รูป
 อุกเขปนียกรรม ใช้สงฆ์ ๔ รูป ฯ

๓. จงอธิบายความหมายคำต่อไปนี้

ก. สัตตัพพันตรสีมา

ข. อุทกุกเขปสีมา

เฉลย ก. สัตตัพพันตรสีมา ได้แก่สีมาในป่าหาคนตั้งบ้านเรือนมิได้ กำหนดเขตแห่งสามัคคีในชั่ว ๗ อัพพันตรโดยรอบ นับแต่ที่สุดแนวแห่งสงฆ์ออกไป (๗ อัพพันตร คือ ๔๙ วา)

ข. อุทกุกเขปสีมา ได้แก่สีมามีกำหนดเขตสามัคคีด้วยชั่ววกน้ำสาตแห่งคนมีอายุและกำลังเป็นปานกลาง ฯ

๔. ผ้าที่ไม่ทรงอนุญาตให้ใช้เป็นผ้ากฐิน ได้แก่ผ้าเช่นไรบ้าง ?

เฉลย เช่นนี้ คือ

๑. ผ้าที่ไม่ได้เป็นสิทธิ เช่น ผ้าที่ขอยืมเขามา

๒. ผ้าที่ได้มาโดยอาการอันมิชอบ คือทำนimitได้มา พุดเลียบเคียงได้มาและผ้าเป็นนิสัคคีย์

๓. ผ้าที่ได้มาโดยบริสุทธิ์ แต่เก็บค้างคืนไว้ ๑

๕. ภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ย่อมได้อานิสงส์อะไรบ้าง ?

- เฉลย**
๑. เทียวไปไม่ต้องบอกลาตามสิกขาบทที่ ๖ แห่งอเจลวรรค ในปาจิตติยกัณฑ์
 ๒. เทียวจาริกไปไม่ต้องถือเอาไตรจีวรไปครบสำหรับ
 ๓. จันคณะโกชนได้
 ๔. เก็บอติเรกจีวรไว้ได้ตามปรารภนา
 ๕. จีวรอันเกิดขึ้นในที่นั้นเป็นของได้แก่พวกเธอ

ทั้งได้ออกสขยเขตจีวรกาลให้ยาวออกไปตลอด ๔ เดือนฤดูเหมันต์ด้วย ๑

๖. ท่านศึกษาพระวินัยในเรื่องการอุปสมบทดีแล้ว จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้

- ก. อภัพบุคคล ข. อุปสัมปทาเปกขะ ค. กรรมวาจา
ง. อนุสาวนา จ. อนุศาสน์

เฉลย ก. อภัพบุคคล คือบุคคลผู้ไม่ควรแก่การให้อุปสมบท ทรงห้ามไว้เป็นเด็ดขาดอุปสมบทไม่ขึ้น

ข. อุปสัมปทาเปกขะ คือผู้ประสงค์จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุ

ค. กรรมวาจา คือวาจาที่สวดประกาศในการให้อุปสมบท

ง. อนุสาวนา คือวาจาที่สวดประกาศความปรึกษาและตกลงสงฆ์

จ. อนุศาสน์ คือกิจที่พึงทำภายหลังจากอุปสมบทเสร็จแล้ว มีการบอกนิสสัย ๔

บอกอกรณียกิจ ๔ เป็นต้น ๑

๗. ภิกษุทะเลาะกันเรื่องสรรพคุณของยา จัดเป็นวิวาทาธิกรณ์ได้หรือไม่ ? เพราะเหตุใด?

เฉลย ไม่ได้ ๑ เพราะวิวาทาธิกรณ์ มุ่งเฉพาะวิวาทปรารภพระธรรมวินัย ๑

๘. อุกเขปนียกรรม และ นิยสกรรม สองพึงลงแก่ภิกษุเช่นไร ?

เฉลย อุกเขปนียกรรม พึงลงแก่ภิกษุไม่เห็นอาบัติ ผู้ไม่ทำคินอาบัติ หรือผู้ไม่สละทิฏฐิบาป

นิยมกรรม ฟังลงแก่ภิกษุผู้มีอาบัตินมาก หรือคลุกคลีกับคฤหัสถ์ด้วยการคลุกคลี
อันไม่ควร ฯ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

๙. กรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง จะพ้นจากตำแหน่งใน
กรณีใดบ้าง?

เฉลย ๑. ครบวาระ ๒ ปี ๒. มรณภาพ ๓. พ้นจากความเป็นพระภิกษุ
๔. ลาออก ๕. สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาให้ออก ฯ

๑๐. การปกครองคณะสงฆ์ส่วนภูมิภาค จัดแบ่งเขตการปกครองไว้อย่างไร ? จงอ้าง
มาตราประกอบ

เฉลย ๑. ภาค ๒. จังหวัด ๓. อำเภอ ๔. ตำบล ฯ

ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฯ